

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 11. MARCA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 28.

Ordonančni častnik na begu pred sovražniško patroljo.

Žrtve vojske. ☉ Domače slike. ☉ Boji v Flandriji. ☉ Jasna Poljana. ☉ Prebivalci Karpatov.
☉ Kitajsko topništvo na meji. ☉ Padli junaki. ☉ Nemška zmaga pri Mazurskih jezerih. ☉
K bojem v Egiptu.

Žrtve vojske. Ko so Rusi vdrli v Vzhodno Prusijo, niso padali samo ljudje, hiše in cerkve, temveč tudi drevesa velikega drevoreda med Gerdanenom in Nordenburgom, kakor nam kaže naša slika. Po zadnji nemški zmagi pri Mazurskih jezerih je Pruska varna pred Rusi.

Skromni junak.

(Napisal C. bar. V. N.)

Svoj živ dan je bil tih in molčeč, vzor in podoba pravega pisarja. Pisal je zjutraj, opoldne in zvečer. Če se je prikazal na ulici, je hitel med množico in se ni ozrl ne na desno, ne na levo; zanj ni bilo pomladi, ne lepega poletja, nič ni vedel za dež ali burjo, življenje je hodilo mimo njega popolnoma neopaženo. On je poznal samo svoje akte in to je bila edina njegova zveza s svetom.

On je že pisal, ko ni bilo nikogar drugega v uradu, in je še vedno pisal, ko so vsi drugi že zdavnaj odšli iz urada. Vsak dan je imel napisati velik kup aktov; zvečer je bila naloga končana, zjutraj se je pa znova začela. Kar je drugim bila topla svetloba solnca, spev ptic in vse lepo življenje, vse to je on našel v svojih aktih. Brez njih mu ni bilo obstanka. V njih je spoznaval življenje — laž in hinavstvo — nikjer iskrenosti, nikjer ljubezni. Tako mu je mineval dan za dnem, tako je živel svoje življenje. Kljub razmeroma mladim letom se je tovarišem popolnoma odtujil.

Kadar se je dogodil kak velik zločin, tedaj je on mislil samo na ta in ta paragraf, na odloke, na kup papirja, ki ga bo zopet treba popisati, in na nič drugega.

Medtem je prišla splošna mobilizacija. Nastalo je vrvenje — navdušenje, radost, da je vendar do tega prišlo. Ni bilo človeka pod božjim solncem, ki bi mogel vztrajati med svojimi štirimi stenami, vsakdo je bil zunaj, vsakdo se je smatral za junaka. Vsakdo je vedel več nego drugi, ena radostna beseda je priklicala drugo; na ulicah so se zbirale množice bogatinov in siromakov, nobenih razlik ni bilo več, nobenih strank, vse je prevevala ena sama misel: za cesarja in dom!

Srce navadnega življenja je kakor zastalo, nihče se ni brigal za svoje vsakdanje dolžnosti. V vsakomur je vzplamtel vzvišena zavest, da je prišel veliki čas in da ga je njemu usojeno preživeti.

Ali je mogoče, da je izbruhnila velika vojska?

Potem so se začela velika poslavljanja.

Vsak dan, vsaka ura nam je odnesla kaj dragęga, znanęga in ljubeęga. Naše misli so hitele za tistimi, ki so nas zapuščali. Oglašale so se junaške pesmi, ob-

navljale so se priseęe, nastalo je veliko navdušenje. Solz ni bilo. Čemu? Saj se je šlo za obrambo domovine — in zanjo vse!

Bučno navdušenje je prišlo tudi do našęga pisarja Bobka. Skozi njegova okna so se vsipali sijajni solnčni žarki ter se igrali z milijardami drobnih praškov, danes veseleje kot kdaj poprej. Ljudje so neprestano prihajali in odhajali. Nihče ni mogel dolgo ostati na svojem mestu v uradu. Samo eden je bil, kakor bi vsega teęa ne videl in ne slišal; on je tudi danes nemoteno pisal dalje.

»Človek božji, ali Vi nimate krvi v žilah? Ali ne morete vsaj danes pretrgati svojęga enoličnega življenja? Da je kaj takeęa mogoče?« mu je rekel njegov šef, gospod svetnik. »Vsa čast Vam sicer, toda tak čudak se rodi komaj na vsakih sto let. Mož sedi tukaj, kakor bi bil gluhi! Vi

Ljubljana, uršulinski samostan. Zgoraj: Bolniške strežnice odnašajo jed ranjencem. Spodaj: Strežaji prevzemajo jed za ranjence.

nje jutro. Gospodje so se počasi zopet zbrali v uradu. Eden je pravil, da pojde jutri, drugi, da pojde čez nekaj dni pod orožje. Samo enega ni bilo med njimi. Manjkalo je pisarja.

»Na, kaj pa se je zgodilo z našim Bobkom? Kaj je tudi njega zmotilo splošno navdušenje, da ga danes ni tukaj? Najbrže se sramuje pri naših pogovorih in bo prišel šele pozneje. Strahopetnik!«

Tako so vsi govorili, dasi se sicer niso veliko menili zanj, saj je bil zanje mrtva stvar, kakor stol ali miza, prikazen, ki je živela samo za svoj poklic. Tepec!

»No, Jožko, kakšne novice nam Vi prinašate? Kaj? Bobek da je že davi odmarširal? On da je odkorakal pod puško? Kdo bi si kaj takeęa bil mislil — ali ni to pravi čudak? Pa kako, da je odšel? Kaj se je mari prostovoljno oglašil? — Kaj bodo neki z njim! Gotovo ga bodo prideli, da straži kje kak most ali kaj podobneęa. Kaj bi sicer z njim! Res, pravi čudak!«

Tako so se menili v uradu, ko je pisar Bobek sporočil svojemu predstojniku, da je »odkorakal z bataljonom«.

Minulo je več tednov. Na bojnem polju besni besen boj — bojni klic odmeva preko hribov in dolin, na daleč in na široko. Ozračje je polno navdušenja. Zopet odhajajo čete. Topovi, tren, vlaki. Prevoz ujetnikov. Ranjenci. Bledi, upadli in porasli obrazi, toda v očeh žar bojevnikov; pripovedujejo svoje doživljaje, srečne in nesrečne — mnogo, mnogo so doživeli.

Ravnokar so težko ranjenęga vojaka prenesli iz vagona. Lica so mu tako bleđa, popolnoma brezčutno strmi v svet. Siromak nima nikogar, ki bi ga povprašal, kako mu je. Stal je vedno pri strani ob cesti življenja... Pa glej, tam je vendar nekdo, ki ga pozna. Zakaj ne pride sedaj k njemu?

»Gospa,« pravi ranjenec bolniški strežnici, »ali bi mi mogli poklicati gospoda nadporočnika teęa kolodvorskeęa nadzorništvu — tisteęa, ki stoji tam na koncu?«

Gospod nadporočnik je prišel, pa ga ni spoznal.

»Gospod svetnik — jaz sem vendar le bil v bitki — v boju!« reče ranjenec ponosno.

ste mi pravi branilec domovine! Vi boste torej še dalje tukaj čepeli in pisali... zunaj bodo grmeli topovi — Vi pa boste pisali... In vse to Vas nič ne briga, kajne? Sramota je, da ravno v moji pisarni leži nad akti tak zaprašen črv! Nas poglejte! Mi pojdemo vsi pod orožje, če bo treba!«

»Morda pojdem tudi jaz, gospod svetnik,« je dejal pisar le nerad.

»Morda, morda! Tukajne velja noben morda, tukaj je le ali — ali. Še mene, ki sem že star mož, ne boste videli doma, to dobro vem...«

Uradne ure so zopet minule, minula je noč, prišlo je nasled-

»Ah, to ste Vi, Bobek! To ste Vi! Tudi Vi ste bili na fronti! O srečni človek! Vi ste bili tam — jaz pa, kakor toliko drugih — vedno doma. O, in zlato hrabrostno svetinjo imate!«

Nadporočnik se je vzravnal in krepko salutiral pred svojim pisarjem. Preko obraza težko ranjenega vojaka je švičnil blažen nasmeh. O, on sedaj ni več sramota urada — sramota nikdar bil ni! S svojo drhtečo roko je pokazal na odejo, pod katero ni bilo leve noge. Ostala je nekje daleč v sovražni zemlji. To je njegov davek, ki ga je dal domovini. In sedaj ne bo nič več sam s svojimi akti, kajti z njim bo vse, kar je preživel, vse trpljenje, vsi spomini, vse njegove velike žrtve.

To so njegovi solnčni žarki...

V višinah.

Naslednji nazorni popis boja med nemškimi in francoskim aeroplanom je podal neki italijanski časopis po pripovedovanju francoskega topničarja, ki je boj opazoval:

»Mislite si,« pripoveduje vojak, »širno planjavo, ki je v daljavi obrobjena z gozdovi. Tu je ležala naša baterija. Naenkrat se zasliši med vrstami mož krič in vpitje: Letalo, letalo! Mi najprej poskrijemo svoje konje, potem se vrzemo na tla. Tako se nam ni bilo ničesar bati. V zraku smo slišali šumenje aeroplanovega propelerja kakor pesem muhe. Eden izmed tovarišev zakliče: To je nemški motor!

Zares smo takoj nato opazili, da je črni ptič dvignil peruti navzgor. Bilo je nemško letalo. Brnenje njegovega motorja se je počasi izgubljalo v daljavi. Vzdigili smo glave, pa le malo od tal. Pa precej nas je zopet preplašil nov klic: Letalo, letalo! Zopet smo se vrgli ploskoma na zemljo. Nekdo se je skušal šaliti, da imamo važnejših opravil dovolj, kakor se neprestano ozirati za ptiči v zraku; za danes da smo se že dovolj ukvarjali z njimi. Kljub temu so se obrnili vsi pogledi navzgor, ko nas bistroviden topničar potolaži:

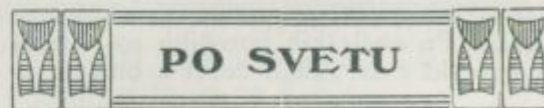
To je francoski stroj, enokrovnik. Motor je v resnici brnel nekoliko glasneje in pod perutnicami smo opazili nekaj trobarvnih francoskih zastavic.

Toda tam od daleč, prav z obzorja, prihaja v mogočnih sunkih črni nemški aeroplan kakor ptica-roparica proti nam. Ko je prihitel nad nas, je začel v grozečih krogih obletavati našega letalca. Sedaj se dviga, sedaj spušča, potem se vrti okrog lastne osi, kakor bi hotel sovražnika omotiti.

Možje moje baterije opazujejo z napeto pozornostjo razburljivi prizor. Vsem je zastala sapa; oči so se takorekoč zapičile v nebo in ustnice trepetajo od razburjenja.

Francoski letalec potegne spuščalno krmilo in se postavi v bojni položaj proti Nemcu. Medtem že pade prvi strel. Nad sovražnim letalom se širi tenak, lahen dim. Nemški aeroplan se naenkrat nagne na stran, zdi se, da mu je ena perutnica poškodovana. Mi se oddahnemo. Častnik poleg mene zakliče: Zadet je! Zadet je! Pa ni tako; bila je samo zvižaja nemškega zrakoplovca. Njegovo letalo se je zopet vzravvalo in prične streljati s svojo strojno

puško. Ravno tako strelja tudi francoski aeroplan. Čisto natančno razločimo prasketanje strojnih pušk. Zdi se, da se hoče francoski aeroplan sovražniku umakniti. Ostro se zaobrne na desno, izgubi za hip ravnovesje in se zopet vzravna. Iz telesa letala puhti gost dim. Slednjič se zaziblje, prevrne in pada proti tlu. Ranjen je. V diru hitimo proti prostoru, kjer mora aeroplan pasti na tla. Nekaj kmetov, ki so delali na polju, popusti delo in orodje in hiti z nami. Francoski enokrovnik pada s strašno naglico. Iz njegove notranjosti plapolja visok, tenak plamen. Ko smo prihiteli na mesto, kamor se je zgrudil, je bil že pogorel.

Svetovna vojska.

Pretekli teden je na gališkem bojišču potekel med hudimi, napornimi boji. Rusi so hoteli svoje prejšnje postojanke v vzhodni in zahodni Galiciji in v Karpatih, s katerih so se morali pred našimi prodirajočimi četami umakniti, zopet zavzeti in so povsod začeli močno napadati. Bili so povsod odbiti, tako da težki boji niso položaja prav nič izpremenili. Pričakovati je še bolj krvavih bitk, kajti Rusi zbirajo v jugovzhodni Galiciji vedno nove, velike vojaške sile. Vsi karpatski prelazi razen Dukle so še vedno v naših rokah; boji v tem ozemlju se vrše izkjučno v Galiciji, Rusom se doslej ni posrečilo, trajno zasesti kakega severnega okraja Ogrske.

Razmeroma mirno je potekel zadnji teden na Rusko-Poljskem

Jasna Poljana, slavno posestvo grofa L. N. Tolstoja, ki jo je uničil požar.

Prebivalci Karpatov, revni rusinski kmetje.

in v Flandriji. Pričakuje se pa, da Nemci kmalu odločno napadejo rusko trdnjavo Novo-georgijevsk; če bi ta padla, bi Nemci imeli tudi mnogo lažji pohod proti Varšavi.

Sicer je pa sedaj vsa pozornost osredotočena okrog pomorskih bojev med Angleško in Nemčijo. Anglija je skušala vojsko končati s tem, da Nemčijo izstrada, in je zaprla trgovska pota, po katerih je Nemčija dobivala iz Amerike živež. Nemci so odgovorili z enakim sredstvom. Njih podmorski čolni nevidno križarijo okrog angleške obale ter ustavljajo in potaplajo trgovske ladje, ki prevažajo živež na Angleško. Po angleških poročilih so nemški podmorski čolni zadeli deset z blagom za

Karel vitez Skoda, glavni ravnatelj Skodovih tovarov v Plznu, kjer so nastale naše slavne motorne baterije.

skoro ni mogoče zavzeti. Verjetno je, da bo tukaj angleško-francosko delo zastoj. Zanimivo pa je, da so Angleži sedaj priznali Rusiji pravico do Dardanel (prehoda v Sredozemsko morje), ki naj po vojski pripadejo Rusom, medtem ko so doslej vedno zastopali načelo, da morajo ostati v turški posesti. Rusi so Angliji za Dardanele obljubili baje Afganistan.

Spor med Kitajsko in Japonsko je vedno resnejši ter se najbrže ne bo več dal mirnim potom poravnati. Japonske čete so že zasedle kos kitajskega ozemlja, ki leži severno od Port-Arturja.

Anglijo natovorjenih ladij, od teh se je sedem potopilo. Amerika, katera trpi vsled tega pri svoji prekomorski trgovini znatno škodo, protestira z diplomatičnimi notami pri obeh sovražnih državah, vendar doslej brez dejanskega uspeha.

Nov dogodek v svetovni vojski pomeni napad združenega francosko-angleškega brodovja na turško ožino Dardanele, ki varujejo Carigrad. Z velikim brodovjem, ki je štel do 60 ladij, so Francozi in Angleži ponovno obstreljevali iz najtežjih topov zunanje dardanelske utrdbe ter dve izmed njih, kakor sami poročajo, občutno poškodovali. Dasi Turki kljub reorganizaciji svojega vojaštva, ki se je izvedla v zadnjih letih, še vedno ne bodo enakovredni nasprotniki angleško-francoske mornarice, je vendar naravna lega Dardanel taka, da jih

Rusija in Anglija nevoljno gledata, kako se širi japonski vpliv na Kitajskem, a sta vezanih rok in ne moreta nastopiti proti novemu tekmeču.

† Franc Volčič.

Došla nam je vest, da počiva pod tujo zemljo nepozabni Franc Volčič, desetnik 97. polka, 10. stotn., sin občeznanege veleposestnika iz Črnič. Rojen je bil v Črničah na Primorskem leta 1891. Bil je še v cvetu let, čilega duha, veselega značaja, povsod priljubljen. Pred odhodom v službovanje k vojakom je bil član bralnega društva, starosta brniškega sokola in vzoren pevec. Med svojim službovanjem je bil leta 1911. v Albaniji v mestu Skutari in pred bojem pri svojem polku v Trstu. Veselo je odšel na boj in je pred bojem slutil, da se ne vrne; in res mu ni bila sreča mila: padel je dne 9. septembra, zadet v glavo.

Ni bilo očesa, ki bi ne bilo rosno, ko je zvon v domači cerkvi zapel zadnjo pesem za dušo rajnega, nad vse ljubljenegega mladeniča! Nezbrisljiv ostane spomin nate nad vse žalostnim staršem, družini, rodbini in pevcem.

»Bodi Ti tuja zemlja lahka, na svidenje nad zvezdami!«

† Alojzij Studen.

Dne 25. oktobra je padel kot junak na severnem bojišču poddesetnik Alojzij Studen. Padel je v Volčji dolini, okraj Novo mesto v Galiciji. Smrt ga je zadela zvečer na patrolji, ko je šel popravljat telefonično žico. Privršala je ruska krogla in ga zadela v sence, da se je zgrudil mrtev.

Alojzij Studen je bil rojen dne 21. junija 1891. na Visokem pri Kranju. Bil je

Kitajsko topništvo na meji.

Nadpor. A. Pfeifer,

rojen l. 1886. v Leskovcu. Njegov brat e freg. por. N.V. l. Helgoland.

Franc Krapež,

padel na sev. bojišču.

Franc Kovačec,

† pod Sv. Antona v Sl. Goricah. padel na severnem bojišču.

Jožef Šmajd,

padel na sev. bojišču.

Desetnik Fr. Volčič,

padel na sev. bojišču.

Anton Špes,

padel na sev. bojišču.

najstarejši sin kmečkih, srednje premožnih staršev. Ko je nekoliko odrasel, je moral takoj, kakor vsak kmečki fant, prijeto za delo. Toda kmalu je spoznal, da mu je usoda namenila drugo pot življenja. Prosil je očeta, naj ga da v mesto v šolo. Toda ker je bil že preveč v letih, ga je oče dal v Ljubljano v trgovino, kjer je potem, ko je prebil štiriletno učno dobo trgovskega vajenca, postal trgovski sotrudnik. Nadalje je služil kot kontorist v Logatcu in potem v Celju. Ves čas svojega službovanja je bil pokojni, kakor spričujejo njegova spričevala, zelo marljiv, natančen in vesten v izpolnjevanju prevzetih dolžnosti, v vsakem oziru zelo pošten, vzornega vedenja. Pa tudi svojih domačih, katere je iskreno vedno ljubil, ni pozabil. Vesel je bil, če je mogel po svoji moči pomagati staršem.

Leta 1912. je moral k vojakom. S pogumom in pripravljen na smrt je šel sedaj na boj in umrl tam junaške smrti za domovino.]

† Jožef Šmajd.

Dne 31. januarja je izdihnil svojo blago dušo rezervist Jožef Šmajd, rojen v Predosljih pri Kranju. Ozebel je in se hudo prehladil. Vsled poznega prihoda v bolnišnico je kljub velikemu prizadevanju zdravnikov, da bi ga ohranili pri življenju, v bolnici v Košicah kmalu za vedno zatnil oči.

Njegova smrt tam v tujini je doma pri njegovih dragih povzročila mnogo bridkih solzâ. Zapuščâ namreč poleg velikega posestva mlado ženo. Že v mladosti je bil pokojni lepega, vzornega vedenja. Nedopovedljiva ljubezen ga je pozneje kot moža vezala na ženo. Vsled svoje prijaznosti in

poštenosti je bil v okolici vsem priljubljen. Bridka je bila ura ločitve. Težko se je odtrgal od svojih domačih, kakor bi slutil, da jih vidi zadnjokrat.

† Anton Špes.

Dne 30. oktobra preteklega leta je umrl v budimpeštanski bolnišnici vsled ran, ki jih je dobil na severnem bojišču, posestnik Anton Špes iz Nove cerkve pri Celju. Rojen je bil leta 1888. Služil je pri pešpolku št. 87. Sovražnikova krogla mu je šla skozi prsi, tik za srcem in mu tudi srce ranila. Pri njem se je dobesedno uresničila pesmica: »Krogla priletela, v srce me zadela, in me smrtno ranila. Žena, tvoja roka, skrbi za otroka!«

Rajni Anton je bil vseskozi dober in krščansko misleč mož, zvest soprog svoji ženi, ter skrben oče svojemu dveletnemu sinčku Ivanu, ki ju je ljubil nad vse. Bil je pa tudi zvest vojak. Še pred odhodom na bojno polje je pisal svoji ženi pisemce: »Ljuba žena Tončka! Prav lepo te po-

zdravljam in te prosim, nič preveč ne žaluj, vdaj se v voljo božjo, saj veš, da grem branit našo milo slovensko domovino. Drugače bi nam jo pa sovražnik vzel... Jaz se prav nič ne bojim iti na bojno polje, kajti zmagâ mora biti naša in jaz mislim, da bo sijajna in velikanska.« Dal Bog, da se uresničijo te plemenite besede pokojnikov. Ti pa dragi Anton, sladko spavaj! Bodi ti v tujini zemljica lahka, ker ti ni bilo usojeno, da bi se vrnil na dom k svoji ljubljeni ženi. Zato v drugem boljšem domu na veselo svidenje!

† Franc Krapež

iz Idrije, je umrl vsled ran dobljenih na severnem bojišču. Bil je hraber, neustrašen vojak in zvest član veteranov v Idriji. Rojen je bil leta 1885. na Otlici na Primorskem. Po triletnem vojaškem službovanju je prišel v Idrijo iskat dela. Ko je cesar klical fante in može, je šel s prvimi v Galicijo, kjer ga je dohitela smrt. Za njim žalujejo prijatelji in sorodniki, starši,

Jožef Burjak

iz Horjulja, padel na severnem bojišču.

Alojzij Tonkli,

padel v Galiciji.

Alojzij Studen,

padel na sev. bojišču.

Mihael Ambrož,

umrl vsled bolezni, dobljene na bojišču.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccone. — Prevel Josip Medic.

(Dalje.)

Pri teh besedah je Blanka dvignila oči k očetu in je natančno opazovala, kak vtis bo to napravilo nanj.

Everard se ni ganil.

»Kaj zato?« je dejal hladno. »Krivda se ne podeduje in otrokom ne smemo zaračunati zločinov, ki so jih storili njih očetje.«

»In kaj bi ljudje rekli?«

»Kaj ti mar ljudje, če ga ljubiš?«

»Gotovo, toda... ta misel bi skalila vso mojo srečo in nikoli bi ne mogla biti mirna...«

»Jaz se bom z Leonom sešel, bom z njim govoril...«

»Ne, ne! Ne storite tega! Jaz imam drugačno misel.«

Blanka je obmolnila; zdelo se je, da premišlja. Potem je vprašala s sladkim, prikljivim glasom:

»Oče, ali ni prav nobenega sredstva, da se ta reč popravi?«

»Kolikor jaz vem,« je odgovoril Everard, »ni prav nobenega. Če ti veš za katerega, mi ga povej.«

»Pravijo... jaz ne vem, ali je res, ali ne... da je Leonov oče nedolžen.«

»Morda.«

»Trdijo tudi, da bi Vi lahko dokazali njegovo nedolžnost.«

»Jaz!«

»In še to pravijo, da mu Vi z eno samo besedo lahko vrnete svobodo in dobro ime.«

»Kdo ti je to rekel?«

Everard je živahno vstal in njeja globoki pogled se je uprl v ubogo Blanko, da ji je začelo srce utripati.

»Ti si nocoj govorila z Leonom!«

»Da, govorila sem.«

»Pripovedoval ti je o svojem očetu, ganil te je, raznežil, in ti, ubožica, si verjela tej komediji!«

»Ah, Vi ga obrekujete...«

»Saj te on ne ljubi!«

»Kdo Vam je to povedal?«

»Kaj mar ne poznam Leona? Meni ni treba pripovedovati takih zgodbic! Everardova hči in Leon Gotijé — pojdi, pojdi! Tista, ki jo on ljubi, je gospodična Armanda Lanson, ali razumeš? In tudi te ne bo dobil, o tem si lahko prepričana.«

»Zakaj ne?«

»Ker je stari v kaznilnici.«

»Pa če je nedolžen!«

»Kdo to ve?«

»Pravijo, da Vi.«

»Pa jaz ne bom govoril!«

Everard je Blanko nežno objel in jo ljubeče poljubil na čelo.

»Draga moja,« je dejal z glasom, polnim očetovske nežnosti, »včeraj bi ti morda mogel povedati, kar vem, toda danes dam rajši glavo, kot bi izpregovoril eno samo besedo.«

»Ah, Vi ste kruti!«

»Krut?« je ponovil. »Ne, ne, vse sem uganil in v tem trenutku, glej, ko te držim na svojih prsih — ali mar ne čutim,

sestra in dva brata, ki sta tudi v vojski. Zapušča vdovo in dva otročička. — Dragi Francelj, mirno počivaj v tuji zemlji in nas pričakuj nad zvezdami!

† Alojzij Tonkli,

rojen v vasi Breginju na Goriškem l. 1889., se je bojeval približno štiri mesece v Galiciji. 21. novembra leta 1914. ga je zadela sovražna krogla v trebuh. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil svojo blago dušo.

Pokojni je bil močne in krepke postave, priljubljen pri sovaščanih in v okolici, kot vojak pogumen in zvest. Služil je pri 7. lovskem bataljonu v 2. stotnji. Zapušča 64letno žalujočo mater. Bodi mu tuja zemlja lahka in spomin časten!

† Mihael Ambrož,

občepriljubljeni posestnik iz Šmartna, je umrl dne 25. decembra 1914. vsled bolezni, ki si jo je nakopal na bojišču. Zapušča ženo in pet mladoletnih otrok. Bil je skrben gospodar, in ko so nam zvonovi naznanjali njegovo smrt, je marsikdo vzdihnil za njim: »Kako ga je škoda!«

Dragi Mihael, na svidenje nad zvezdami!

Snežni mož za Rdeči križ.

Ta originalni nabiralnik milodarov za Rdeči križ so postavili v Prazi. V njem se je nabrala znatna vsota denarja za naše ranjence.

Strašna nesreča v Kranju.

(K naši sliki.)

Dne 18. februarja 1915. zjutraj ob pol 3. uri se je utrgala v Pečeh pri Kranju od visokih romantičnih bregov reke Kokre velikanska skala, popolnoma razrušila hišo in pokopala prebivalce pod seboj. Ker stoji hiša na samem in se je nesreča zgodila ponoči, niso nesreče takoj opazili. Šele zjutraj ob 8. uri je prišel neki deček po mleko in je videl razdejanje. Prihiteli so ljudje in požarna bramba iz Kranja, da rešijo, kar se je rešiti dalo. Izpod razvalin so najprej potegnili 75 let starega Jurija Sirca, ki je bil precej ranjen. Njegovo ženo je pa padajoči omet zadušil, hčer in pastirja je strop zmečkal in ubil. Zraven razdejane hiše stoji mlin in na levi strani hlev, ki sta ostala nepoškodovana.

Kako naj si nesrečo razlagamo? Zadnji čas se je o lepem, toplem vremenu sneg tajal in pronical v podzemeljske razpokline. Ponoči je pa voda zmrznila. Led ima lastnost, da je prostorninsko večji od vode in je razpokal visečo skalo, ki je uničila troje življenj.

Nesreča v Kranju. Od skale, ki se je ulomila, podrta hiša.

Katastrofa kolodvorske restavracije v Brežicah dne 15. februarja; nesreča je nastala vsled eksplozije karbidovega aparata. Novi del hiše, ki je bil pred nekaterimi leti prizidan, je popolnoma porušen — ostal je kupl šute, železne traverze so zvite, kakor bi bile iz papirja. Pokopalo je tudi baje pet oseb, med njimi gospoda Volčanška samega. Pok se je slišal več kilometrov daleč, kakor da bi kdo s topom ustrelil. Vzrok je najbrž voda, ki je prišla v klet, kjer je bil postavljen aparat.

kako burno bije tvoje ubogo srce ob mojem!

»Ah, oče!»

»To je tvoja prva ljubezen; v to čuvstvo se je zlila vsa tvoja duša... morda vse tvoje življenje. Oče, ki pozna svojo hčer, se ne moti in jaz dobro vem, da bi te ena sama beseda mogla usmrtiti!»

»Kaj mi je na tem? Če bi imela vse svoje življenje biti tako nesrečna, je bolje, da umrjem.«

»Da umrješ, zaradi njega? Zaradi nje-ga, ki ljubi drugo, ki nate ne misli?«

Ko je Blanka to slišala, je zaihtela »O moj Bog!« je jecala. »Kaj naj storim, kaj naj storim?«

Everard jo je opazoval z nežnim sočutjem; potem je posušil solze, ki so obilno tekle preko njenih bledih lic in je dejal: »Čuj me, Blanka! Ti ga ljubiš, kajne? Dobro, umiri se! Zaupaj in jaz ti obljubljam, da Armande v kratkem ne bo več za Leona... in potem se bo vse uredilo.«

»Kaj namerjate storiti?«

»Kaj ti to mar?«

»Pa jaz hočem vedeti!«

»Ti ne boš zvedela ničesar. Videla boš samo, kako bo Leon lepega dne prišel in te prosil tvoje ljubezni. In to naj ti bo zadržati! In sedaj,« je pristavil Everard, »se moraš odpočiti; pojdi spat in jutri se pogovoriva o vsem drugem.«

Odbilo je ravno dve, ko je Everard zadnjikrat poljubil svojo hčer in odšel v svojo sobo.

Ko se je Balkam poslovil od Mortona, se je vrnil na ples in se je še eno uro mudil med množico, deloma zato, da se malo raztrese, deloma zato, da premisli razne vtise, ki jih je dobil ta večer.

Medtem je imel priložnost videti, kako je Everard odšel v družbi Blanke in Volkulje, in opazovati pristrčno razmerje, ki se je razvilo med Leonom in gospodično Armando. Zlasti Armande ga je zanimala.

Gospodična Lanson je bila ena izmed najlepših deklic, kar jih je bilo na plesu. In vendar ga ni zanimala njena lepota, marveč je vzbujal značaj njenega obraza njegovo pozornost.

Spremljal jo je na obrežje, počakal, da je stopila v kočijo, in ko mu je izginila iz

pred oči, se je tudi sam obrnil proti svojemu stanovanju.

Hodil je počasi in ves zamišljen. Ko je zavil okrog ogle v novo ulico, je naenkrat stal oči v oči pred človekom, ki je začuden zamahnil z roko, ko ga je zagledal, ter vzkliknil, očitno zelo vesel svidenja:

»Gospod Balkam!«

»Ali si ti, Samuel?« je odgovoril mož z rdečimi lasmi.

»Jaz ves, kar me je.«

»Ali prihajaš iz Pariza?«

»Pred tremi urami sem prispel.«

»Ali si vse izvršil, kar sem ti naročil?«

»Vse, gospod Balkam, vse.«

»In kaj si zvedel?«

Samuel in gospod Balkam sta se napotila dalje.

»Marsikaj, toliko, da bi bilo treba preveč časa, če bi Vam hotel vse povedati sedaj. Pripovedoval Vam bom jutri, zlasti, ker imava sedaj važnejše opravke.«

»Trebalo bo iti spat,« je odgovoril gospod Balkam; »komaj se še držim na nogah in bom zadremal, preden mi poveš vse do konca.«

Slovenski ranjenci v Inomostu

dobivajo tudi slovenske časopise, kakor je s slike razvidno.

Slovenski kuharji v Petrovaradinu.

O minah.

Do rusko-japonske vojne leta 1904/5 je bila mina postransko orožje; služila je le za obrambo, ne za napad. V imenovani vojni pa se je izvršil preobrat. Japonci so skrivaj položili pred ruskim pristaniščem Port Arturjem mine in ruska poveljniška ladja »Petropavlovsk« je zadela ob tako. Učinek je bil strašen. Mina je prebila dno in vžgala shrambo za municijo. V trenutku se je ladja razletela z glasnim pokom in se potopila s celo posadko 850 mož in z admiralom Makarovim. Rusi so se na isti način maščevali. Nastavili so mine neki japonski križarici, ki je križarila vedno po isti poti. Ladja se je sicer potopila, večina moštva pa se je rešila. Od tega časa se je obrnila večja pozornost na podmorske mine. Angleži so se zelo trudili na haški mirovni konferenci, da bi se preprežala uporaba takih min, pa brez uspeha. Pri svoji ogromni mornarici bi Angleži pač lahko pogrešali to orožje, toda s tem bi oropali slabейše sovražnike teh varovalnih in branilnih sredstev. Tudi v sedanji vojni so se morali Angleži seznaniti s podmorskimi minami. Tako so na primer ladje »Amphion«, velikanska pomožna križarica »Oceanic«, ladja-velikanka »Audacious«, zadele ob mine in se potopile.

Mina ima hruški podoben kotel. Na ožjem koncu ima vrh, ki ima na koncu sidro ali pa kako težko utež, in je zasidrana na morskem dnu, tako da plava dotični kotel kaka 2 metra pod morsk gladino. Izjemoma se polože mine tudi brez sidra, da plavajo prosto po morju,

pa tedaj so nevarne tudi ladjam nevtralnih držav. Polagajo jih navadno ladje, ki so zasledovane od sovražnika. — Kotel je napolnjen s kakim močnim razstrelivom, na primer z 120—200 kilogrami strelnega bombaža. Če zadene ladja ob toliko množino razstreliva, ki se s posebnimi pripravami vžge, je samoobsebi umevno, da prebije tudi zelo močne oklopne stene največje bojne ladje, tako da se potope ali ostanejo vsaj za dalj časa za boj nesposobne.

Po načinu vžiga razlikujemo opazovalne in kontaktne mine. Opazovalne mine imajo električno vžigalo, ki je zvezano z žicami z opazovalno postajo na suhem. Tam se s pomočjo zrcala in kamere obiskure natančno določi trenutek, kdaj se nahaja sovražna ladja na istem mestu. Zadostuje samo pritisk na gumb in mina eksplodira. Mine te vrste imajo to dobro lastnost, da niso popolnoma nič nevarne domačim ladjam in ladjam nevtralnih držav, slaba stran je pa ta, da niso same sebi prepuščene, ker potrebujejo nadzorstva.

Kontaktne mine so po obliki podobne prvim. Niso pa zvezane s suho zemljo in so same sebi prepuščene. Kontaktne mine imajo na gornjem pokrovu več steklenih cevok, ki mole navzgor. Cevke so napolnjene z žvepleno kislino. Če trči ladja ob cevko, se ta odlomi, žveplena

Viški Orli na bojnem polju.

Načelnik Janko Vrhunc (X), od II. oddelka strojnih pušk, je sedaj v ruskem ujetništvu.

»Oprostite, gospod Balkam,« je dejal Samuel z zvijačnim nasmehom, »spala bova drugič... sedaj pa pojdeto z menoj.«

»Kam me hočeš peljati?«

»K neki osebi, ki Vas zelo zanima.«

»Ali bi ne mogla preložiti svojega obiska na jutri?«

»Jutri bi že bilo prepozno. Dotična oseba umira, in ker smrt ne čaka, bo pač nama treba urneje stopiti, če jo hočeva prehiteti.«

Po teh besedah je Samuel prijel gospoda Balkama pod pazduho in ga je naglo odvedel proti nekemu predmestju Tulona.

XIV. Pričakovanje.

To predmestje je precej žalostno. Ulice so tesne in ozke, prebivalstvo sestoji večinoma iz vojaštva in delavcev.

Ko sta gospod Balkam in njegov spremljevalec prehodila predmestje, sta prispela k zadnji hiši; stala je sredi vrta, ki je bil ograjen z belim zidom.

»Tukaj smo,« je dejal Samuel in se ustavil.

»Pa kako pridemo noter?« je vprašal gospod Balkam.

»O, kar sem v Tulonu, sem se že malo ozrl okrog sebe in si pridobil nekaj dobrih prijateljev; v hiši stanuje stara, sedemdesetletna gospa ter nje postrežnica, ki ni veliko mlajša. Gospa je poštena ženska, pravična in pobožna, toda dekla je skopa in bi za groš tudi dušo prodala.«

»In ti si jo kupil?«

»Precej drago sem jo moral plačati. Toda slednjič mi je stara skopulja vendar obljubila, da naju popelje na prostor, odkoder bova mogla vse nemoteno opazovati.«

»In kaj bo tako zanimivega?«

»Le potrpite malo, gospod Balkam, naglica nikjer ne koristi.«

Šla sta okrog hiše in prišla do majhnih vrat, ki so peljala na vrt. Samuel je vrata nalahko odprl in vstopil. Potem je, kakor človek, ki je v hiši zelo dobro znan, naglo ubral pot preko vrta ter stal čez nekaj trenutkov v kuhinji, kjer ga je pričakovala stara služabnica.

Najtežja reč je torej že bila končana. Samuel je stisnil dekli zlat v roko in hip

pozneje sta že stala z gospodom Balkamom v majhni sobici, razsvetljeni samo od svetlobe, ki je padala skozi steklena vrata sosednje spalnice.

Komaj je starka odšla, se je gospod Balkam približal vratom spalnice in je pogledal.

Smrt je žalosten prizor!

Soba je bila le slabotno razsvetljena. Svetiljka, postavljena blizu postelje, je metala nekaj medlih žarkov na blede in suho obličje ženske, ki je glasno in naporno hropla. Blizu nje je stal duhovnik, molče in sklenjenih rok, ter je s strahom opazoval, kako naglo se bliža umirajoči smrt.

Bil je preprost prizor, toda žalosten in ginljiv.

»Kdo je ta duhovnik?« je zašepetal gospod Balkam.

»To je gospod Karlo, kurat jetnišnice v Parizu.«

»Nekoč sem ga že videl. In ta ženska?«

»To je njegova mati,« je odgovoril Samuel.

»Pa kaj nam vse to mari?« je vprašal začuden gospod Balkam.

kislina, ki je v cevki, se izlije na klorokisli kalij in ta povzroči, da se neke vrste živo srebro, ki se nahaja v kotlu, vžge. Živo srebro pa vžge tudi raztrelivo, ki je v kotlu. Tako nastane eksplozija.

Tudi podzemne mine igrajo v sedanji vojni veliko vlogo. Po principu se ne razlikujejo dosti od opazovalnih podmorskih min. Zakopane so v gotovi globočini pod zemljo. Imajo ravnotako električno vžigalo, katero je zvezano z žicami z opazovalno postajo. Rabijo jih posebno okoli trdnjav. — Za raztrelivo rabijo pri minah navadno strelni bombaž, ki ima štirikrat večjo moč, nego smodnik. Iznašel ga je kemik Schönbein v Baselu leta 1845. Izdeloval se je na ta način, da se je pomakal bombaž v žvepleno in solitarno kislino. V začetku se je zdel strelni bombaž radi prevelike vžigljivosti neuporaben. Šele v začetku leta 1870. se je iznašel boljši način izdelovanja.

V novjšem času uporabljajo podzemne granate (Mienengranaten). Podzemna granata ima obliko na gorenjem koncu priostrelega valja. Tehta približno štiri kolograme in vsebuje 400 krogel ter 700 gramov smodnika. Ima tudi električno vžigalo, ki je zvezano z žicami poljubno daleč. Če pritisnemo na gumb v opazovalni postaji, tedaj vžge električno vžigalo smodnik, ki razžene granato in krogel, ki se nahajajo v njej. S poizkusi se je

Jesenice na Gorenjskem. Snežni kip, ki so ga napravili naši črnovojniki, nastanjeni v nemški šoli na Savi, v znak ljubezni do Nj Veličanstva, presvetlega vladarja Franca Jožefa I.

dognalo, da vrže granata po površini 800 m² naokoli krogel in da prebije krogla v razdalji 10 m 10 centimetrov debelo leseno desko, človeka usmrti še v razdalji 80 m.

V začetku so nazivali mine zavratno orožje. Gotovo so. Toda sedanji način bojevanja je tak, da s skritim orožjem streljajo na nevidnega sovražnika. Saj se govori o praznem bojnem polju. Sovražniki so včasih milje daleč in eden drugega niti ne vidi, ko začnejo bruhati topovi. Vsled teh umetnih sredstev je končni uspeh boja vedno bolj neodvisen od moči in hrabrosti vojaka.

A. A.

Našim naročnikom!

Na razna vprašanja, pod katerimi pogoji objavljamo slike padlih junakov, sporočamo: Slike slovenskih junakov, ki so umrli za domovino, objavljamo, če nam jih pošljejo naši cenjeni naročniki, brezplačno in jih po uporabi vračamo.

Pogreb Ljubljančana mehanika E. Speila v Tišinu.

Deli potopljenih parnikov na Donavi.

Samuel je položil prst na ustnice in pomignil svojemu gospodu, naj gleda. Iz sobe se je zaslislalo slabotno govorjenje.

Bolnica se je zganila in se obrnila k svojemu sinu.

»Karlo,« je rekla tako tiho, da sta prisluškujoča moža komaj razločila, »ali si tukaj, sin moj?«

»Da, pri Vas sem, mati.«

»Ali sem spala?«

»Nekaj trenutkov samo.«

»In ni nihče prišel?«

»Dosljej še ni bilo nikogar.«

Umirajoča se je bolestno nasmehnila in je iztegnila roko proti sinu, ki se je bil približal.

»Pa saj si storil, kar sem ti naročila, ali ne?« je dejala po kratkem molku.

»Gotovo sem izpolnil Vašo željo. V pismu, ki sem ga pisal, sem sporočil natančno tako, kakor ste mi rekli.«

»In je pismo tudi bilo dostavljeno?«

»Seveda. Ne delajte si nepotrebnih skrbi, mati... Le da ju žalibog takrat še ni bilo doma, ko je pismo prišlo; rekli so, da se vrneto zelo pozno.«

»Koliko je ura?«

»Tri.«

»Tri...« je ponovila gospa in vztrepetala. Njen pogled se je zopet ustavil ves žalosten na sinu.

»Moj dobri Karlo,« je dejala ginjena, »le še nekaj trenutkov življenja mi je usojenih.«

»Kdo vé, mati...« jo je skušal tolažiti kurat.

»O, saj se ne bojim smrti! Bojim se le ločitve od tebe... To peče, sin moj, to boli. Toda preden umrjem, moram še razodeti neko skrivnost... in ravno z njim moram o tem govoriti.«

»Saj pride kmalu.«

»Sedaj že komaj še verjamem.«

»To zadnjo dolžnost bo gotovo izpolnil.«

»O, on je na marsikatero pozabil... In te skrivnosti se tudi boji!«

»Katere skrivnosti?«

»Ne, ne!« je odgovorila bolnica. »Sedaj še ne smem govoriti.«

»Ah, plašite me mati!«

»Tiho, čuj!«

Tedaj se je sredi tihe noči razlegel ropot približujočega se voza.

»On je!« je dejala bolnica radostno.

»Bog bodi zahvaljen,« je vzdihnil kurat.

»Pojdi, pojdi, pohiti! Že prihajata. Ne izgublajte časa... vsak trenutek je lahko prepozno. Naj vstopita, naj vstopita!«

Voz se je ustavil pred vrati.

Kurat je pohitel iz sobe. Kmalu nato se je vrnil, za njim pa sta vstopila mož kakih petdesetih let in deklica, stara kakih sedemnajst let.

Deklica je bila napravljena, kakor bi prihajala naravnost s plesa, in se je tesno zagrinjala v plašč iz bele svile.

Ko jo je gospod Balkam zagledal, je osupel stopil korak nazaj.

»Ona je, ona je!« je vzkliknil skoro preglasno.

(Dalje.)

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

Zadnja nemška zmagà pri Mazurskih jezerih, ki so bila za Ruse že prej usodna.

V desetdnevnih bojih pri Mazurskih jezerih, so Nemci popolnoma potolkli sovražnika in ga vrgli preko svojih meja. V teh bitkah so ujeli do 100.000 Rusov in zaplenili velikansko množino vojnega materiala.

Kako Angleži nabirajo vojake.

Že ko se je začela sedanja svetovna vojska, je jela Anglija zbirati novo armado in jo zbira še vedno. Cela Anglija stoji pod vtisom tega nabiranja, ki se v Londonu pozna na vsak korak.

»Iščemo tri velike gramofone, pet dud in dva bobna,« s takimi in podobnimi prošnjami se obračajo sedaj angleški nabiralni uradi v listih na občinstvo. Angleška vojna uprava je v zadnjem času spoznala veliko agitatorično moč godbe in sedaj se močno trudi, da izpopolni to navidez manj pomembno panogo. Vzrok so zlasti londonski časopisi, ki so vlado opozarjali, da nabiranje prostovoljcev le zato tako počasi napreduje, ker se vrši na preveč trezen, suhoparen način. »Brez godbe ni vojakov,« je pisal neki londonski list. »Ali ste že kdaj v zgodovini videli armade, ki bi bile izvežbane brez kakega čuvstvenega pomočka? Nemci se tako bahajo z izbornim 'duhom' svojih čet, toda

kako naj se ta pokaže, če ne podžgo dude in piščali navdušenja v mladih žilah s svojimi ognjevitimi domoljubnimi koračnicami?»

Pri nas si vlada prav nič ne prizadeva, da bi nabore napravila mladim ljudem posebno prikupljive; naborniki morajo sami misliti na sredstva, da pridejo veseli in pogumni pred komisijo. Na Angleškem je to sedaj vse drugače. Vsak nabiralni urad ima posebne godce, ki igrajo pred vhodi vabljive vojaške koračnice. Postavni vojaki stoje poleg njih na straži. Poslopje je okrašeno z zastavami, zelenjem in vencami ter vse obito z velikimi plakati, na katerih se bere: »Vaš kralj in Vaša domovina potrebujeta vojakov! Visoka plača, najboljša oskrba, preskrba žen in otrok!« Pač mikavne obljube.

V nekem francoskem listu je nekdo popisoval to novačenje na Angleškem in povedal, da se mu način ne zdi ravno pravi; pristavil pa je, da ta način izbornu deluje na dušo angleškega naroda, ker se

Anglež trmoglavu otresa vsake sile in pritiska, taka slovesna demonstracija ga pa kaj lahko pridobi zase.

Seveda deluje tudi kinematograf v službi nabiralnih uradov in v dolgih filmih se pripovedujejo občinstvu razni veseli in pretresljivi prizori iz življenja vrlega angleškega vojaka-najemnika. Kljub vsemu temu pa novačenje vendar le slabo uspeva. Še najživahneje se vrši v širnih londonskih predmestjih, kjer je nabiralnih uradov brez števila.

Novince sprejema krepak narednik v lepi uniformi. Naglo ga izpraša, kdo je in kaj, može pokažejo svoje dokumente, novinec dá naredniku roko in s tem je trgovina za enkrat končana. Potrjenec gre v sosednjo sobo, kjer ga že čakajo njegovi tovariši, ki so se pred njim oglasili. Med njimi je precej veselo. Velik gramofon neprestano igra vesele pesmi, vsakdo dobi kozarec vina in nekaj dobrih cigar, splošno razpoloženje je izvrstno. V sobi visi podobna angleškega kralja, vsa okrašena z

K bojem v Egiptu. Arabske žene pri poljskem delu.

angleškimi zastavami in na stranski steni se berejo znane besede angleškega pisatelja Kiplinga: »Kdo umrje, če Anglija živi?« Parkrat pride vsak dan v nabiralni urad vojaški zdravnik, da pregleda zdravstveno stanje priglašencev. Če zdravnik nabornika spozna za sposobnega za vojaško službo, tedaj prejme mladi mož svoje prvo vojaško plačilo in obenem se mu naznani, kdaj naj vstopi v armado.

Novačenje na Angleškem ne gre sicer tako urno od rok, kakor so prvotno pričakovali, a je vendar zadovoljivo. Na Irskem se pa sploh ni obneslo. Vlada je sicer pridobila uglednega Irca Redmonda, da v svoji domovini novačenje pospešuje, toda tudi njegova prizadevanja so ostala brezuspešna. Sicer pa vlada irskim novakom ne zaupa preveč, kajti odločila je, da se jim dá orožje šele tedaj, kadar so uvrščeni in zapriseženi.

Angleži so obljubili svojim zaveznikom milijon vojakov za pomlad. Sedaj se pomlad bliža, toda dvomljivo je, če bodo Angleži mogli izpolniti svojo obljubo. Pa tudi v slučaju, da s pomočjo sijajnih ponudb in vsled brezdelnosti, ki zadeva toliko tisoč delavcev, zberejo tako število prostovoljcev, je vendar gotovo, da na ta način zbobnana armada ne bo mogla uspešno tekmovali z rednimi četami, zlasti ne z nemškimi, ki so vzor dobro izšolanih čet. Da se sestavi dobra in zanesljiva armada, ni treba samo ljudi, marveč tudi časa.

Seveda se pa angleška najemniška armada tudi podcenjevati ne sme. Kakor je razvidno iz poročil z zahodnega bojišča, so Angleži pogumni vojaki, ki znajo zvesto izvršiti svojo vojaško dolžnost, tako da

so Nemci dobili spoštovanje pred njimi. Ta sovražnik nikakor ni zaničevanja vreden; zlasti bitke daj morali računati z njegovo močjo, kadar bi branil svoje lastno ozemlje. Sicer je pa pomlad tik pred durmi, in ko napoči, se bo pokazala tudi sposobnost nove angleške armade, s katero hočejo Angleži poplaviti vso Belgijo. Seveda so Nemci ukrenili vse, da novo angleško armado dostojno sprejmejo.

Svoj položaj pojasni domačim z besedami: »Godi se mi, kakor da bi bil doma v Logu.« Dom v Logu se pa imenuje na Saškem kaznilnica za najhujše zločince.

Junak. Ruski vojak prinese svojemu stotniku avstrijsko zastavo. Stotnik se čudi: »Kje si jo dobil, moj sin, saj že štirinajst dni niste imeli bitke.«

Vojak se pohvali: »Sem zamenjal za strojno puško.«

Zakaj ima Evropejec samo eno ženo. Angležinja je bila povabljen na čaj v hišo kitajskega mandarina. Dotično mesto je globoko v deželi in mandarinove žene — bilo jih je samo osem — se niso mogle nagledati tujke, pretipale so ji lase, obleko, zobe, in prišle slednjič na noge. Zgrozile so se:

»Ti hodiš kakor možki!«

»Seveda.«

»Znaš morda tudi jahati in plavati?«

»Seveda.«

»Potem si močna kakor vsak možki?«

»Mislim.«

»In se ne pustiš tepsti od moža?«

»Ne, jaz se ne pustim tepsti od nikogar.«

Mandarinove žene so se pogledale zamisljeno. Najstarejša je razsodila: »Zdaj razumem, zakaj ima Evropejec samo eno ženo — strah ga je!«

Pristna telečja glava. Znani francoski dramatik Sardou (Sardú) je služil v vojni leta 1870. pri narodni gardi v Parizu. Božični dan je šel od svoje baterije, ki je stala na levem bregu Sene in streljala ves dan na Nemce na desnem bregu, in se je vrnil v svoje stanovanje v Parizu, da se očisti blata in gre po svoji navadi na kosilo k Brebantu. Ko odhaja iz svojega stanovanja, mu zastavi neznan mož pot, mu pokaže posodo v košu, ki je bila pokrita s prtičem, in šepče:

»Gospod Sardou, jaz imam tu nekaj za Vas, če Vam bo cena povoljni.«

»Nekaj zame?« se je zavzel lačni pisatelj.

»Dá. Nekaj za Vaše kosilo na današnji božični dan — telečjo glavo!«

Tiste dni, ko so jedli v obleganem Parizu že vse mogoče reči, je bila telečja glava res nekaj izrednega, saj je bilo v mestu le še par krav za bolnišnice, celo konjetina se ni dobivala lahko. Ta pa mu ponuja telečjo glavo! Nepoznani mož je videl, da mu Sardou neveruje, dvignil je prtič in prikazala se je reskrasna telečja glava na zelenem peteršilju, od nje se je širil vabljiv duh.

Sardou je urno vprašal: »Kaj zahtevate?«

»Za Vas, gospod Sardou, stane glava samo tri zlate s košem in prtičem vred.«

Tiste dni je bila taka cena presenetljivo nizka. Sardou je plačal in oni ga je spremil do Brebanta, kjer je poklical Sardou natararja in mu poveril dragoceni zaklad; naročil mu je, naj ne črhne nikomur o tem in naj prinese pri kosilu celo glavo naenkrat na mizo. Mislil si je, kako se bodo čudili njegovi tovariši. Sardou se je mučil dolgo z zrezkom konjskega mesa, ki je bil žilav in trd, kakor da je pečen iz starega usnja. Naveličal se je, vstal in rekel slovesno: »Pogostim vas danes z izredno jedjo. Uganite, kaj bo?«

»Gnjat!« je rekel prvi. — Drugi je ugibal: »Marinirana jegulja!« — Tretji je menil: »Kapun z gobami.« — Sardou se je smehljaj iz višine: »Vse to ni nič v primeri s telečjo glavo.«

Napoved tako nepričakovane jedi je izvabila glasne vzklike veselja. Natarar je prinesel pokrito skledo in jo postavil smehljaje na mizo. Sardou je dvignil pokrov in zakričal: »Moja telečja glava! Nesrečni človek! Kje je moja telečja glava?«

V skledi je bila samo rjava mastna brozga. Natarar je kazal v skledo: »Vaša telečja glava, gospod Sardou, je tu!«

»Nemogoče! — Ta nesnağa?«

DOGODBE

• **Rekvizicija.** Drama v dveh dejanjih. Prvo dejanje se vrši v kmetški hiši. Osebe: kmet in kmetica, orožnik, piščeta. Na skrinji sloni natrpan žakelj.

Orožnik vstopi in prime za žakelj: »Kaj je to! A —! Koruzal!«

Kmet: »Krma za piščeta.«

Orožnik: »Je strogo prepovedano krmiti živino s krušnim žitom. Zaplenim v imenu države.«

Kmet: »Kaj pa naj zobljejo mesto koruze? — Mi pridelujemo samo seno.«

Orožnik odhaja z žakljem: »Kure naj se navadijo zobati seno.«

Kmet in kmetica gledata, potem gre ona, vzame nož in prereže vsem kuram po vrsti grlo.

Drugo dejanje se godi na veleposestvu. Osebe so gospodar in orožnik.

Orožnik s polo v roki: »Dolžnost vsakega posestnika je, da napove, koliko žita ali moke ima v zalogi. Vi ste napovedali samo petnajst kil pšenične moke?«

Posestnik: »Res je taka.«

Orožnik: »Ali dovolite vendar! Največje posestvo v okraju, več ko sto glav živine in petnajst kil moke!«

Posestnik: »Na mojih travnikih raste samo seno, imam pa samo travnike, odkod naj jemljem žito?«

Orožnik: »A — tako!«

Kakor doma v logu. Vojak s Saškega je pisal domov, da je v francoskem ujetništvu. Od doma so zahtevali, da jim natančno poroča, kako se mu godi. Vojaku gre slabo, kakor večini jetnikov, pisati pa tega ne sme.

»Raztopila se je.«

»Raztopila?!«

Glava, katero je plačal Sardou tako drago, je bila narejena iz gelatine. Ponarejena pa je bila tako dobro, da je prodal fabrikant še trideset takih glav ravno isti dan, samim možem znanega imena in razuma.

ZDRAVSTVO

Vodenica je mučna bolezen, navadno nasledek drugih bolezni. Na kmetih uživajo zanjo dosti močnih in strupenih zdravil, kakor sok bezgovega luba, sok bluščeve korenine, korčeka in drugo podobno. Vsa taka sredstva so nevarna. Jako ceneno in varno zdravilo pa je fižolica. Kuhaj čaj iz posušene fižolice (pest fižolice na $\frac{1}{4}$ l, kuhaj celo uro), ali sežgi fižolico, suhe trtne korenine, brinjeve korenine in boba, vsakega enako, presej pepel, deni pepel potem v ploščeni lonci in vlij nanj do brege rdečega vina (na pest pepela $\frac{1}{2}$ l vina) in vrzi v vino par pelinovih glav, če ni pelina, pa vratičevih. To naj stoji do drugega dne; tačas parkrat premešaj, potem precedi skozi platneno krpo (ko je izčiščeno) in jemlji

predpoldne žlico, popoldne žlico in zvečer žlico tega vina. Kdor nima trte, naredi lahko pepel samo iz brinjeve korenine in brinjevih jagod in fižolice. — Hvalijo tudi vino, na katerem je bil namočen janež in posušena tavžentroža. Žlička prahu jajčje lupine deluje tudi dobro na želodec in kri. To so domača zdravila, ki ne škodijo, če že ne pomagajo.

Orehov izvleček za lase. Potolci z lesenim batičem par pesti zelenih orehovih ježic in iztisni iz njih sok, soku prilij malo več alkohola nego je soka, dodaj par zrn kuhinjske soli in par stolčenih žbic (Zimmetnelken). Zamaši posodo in jo postavi za deset dni na sonce, stresi steklenico vsak dan dvakrat, precedi skozi filtrirko, zamaši in spravi na hladnem.

Kdor je hude krvi, ne sme uživati močnih dišav, kakor vaniljo, poper, sladko skorjo, muškati in žbice, pač mu ne bo škodilo malo čebule ali česna, kreše, peteršilja, kumine.

Otrok vpije ponoči. Napolni zvečer kopro z mrzlo vodo in postavi otroka vanjo; naj naredi v vodi par korakov, potem mu drgni noge in stegna z volneno krpo. Voda mora priti do kolen. Otrok ne sme čez dan preveč skakati in ne slišati in ne videti razburljivih reči, za večerjo mu daj ovsenega mlečnega močnika.

GOSPODINJA

Pečenka v loncu. Večkrat se primeri gospodinji, da kupi staro kokoš, pa tudi kako drugo meso je dostokrat tako, da se ne speče zlepa v kozici; naj kuharica obrača in obrača, pečenka ostane trda. Tako meso spečeš brez truda in skrbi v loncu. Lonci mora biti tako visok, da gre kokoš, ali kar je, lepo vanj in da ostane še nad mesom prazen prostor. Dno lonca pokrij s kosčki slanine, nalij za dva prsta mesne juhe ali vode in pristavi, peci tri ure na zakritem ognju; gospodinja dela tačas lahko vse drugo. — Tako se peče lahko vsako meso, ne da bi bilo treba stati vedno poleg njega.

Preproge se ne višajo. Lahke preproge se višajo prav rade; navadno si pomore gospodinja tako, da jih zmoči in gladi ali vsaj obteži z železom; pa to pomaga le za malo časa. Ako si hočeš odpomoči trajno, obrni preprogo z licem na čista tla, napni in konce pribij; potem namoči gobo v mlačno vodo in pogladi z vročim železom, pa le toliko, da se ne posuši popolnoma. Nato pa namaži preprogo na debelo s klejem (Tischlerleim); ko se je klej posušil, je preproga trda.

Lov na volkove v Rusiji.

Slika nam predstavlja plen po lovu na volkove. S temi zvermi so imeli tudi naši vojaki v Karpatih včasih opraviti.

Vzdramite se!

So ljudje, ki pogosto vztrajajo v svoji nesreči, v svoji bolesti, kakor da bi bilo prepovedano kaj storiti proti temu. In vendar je človeška volja navadno dovolj močna, da odpravi nesrečo in bolečino. Seveda ne smemo rok križem držati in se nesreči kar vdati, temveč moramo se postaviti v bran in se proti tem nevarnostim bojevati. To posebno ni težko, ako imamo bolečine v obrazu,

ušesih in v glavi, migreno, revmatične, protinaste in nevralgične bolečine, zobobol in druge bolezni, ki nastanejo vsled prehlajenja in prepilja.

Kakor vemo iz lastne izkušnje, te bolečine hitro minejo, ako rabimo Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-Fluid«, ki bolečine lajša in jih zdravi.

Vsled njegovih oživljajočih in osvežujočih lastnosti je izborno sredstvo za nego ust in zob, proti neprijetnemu duhu iz ust in proti zobobolu. Rabi naj ga tudi, kdor ima slabe oči. Čujmo, kako sodijo o tem davno preizkušenem domačem sredstvu tisti, ki so ga rabili.

Gospa Josipina Urmann, Waldhausen, Gor. Avstrija, piše: »Prosim, pošljite mi zopet 6 dvojnih steklenic Vašega izvrstnega »Elsa-Fluida«, ker mi je pomagal že pri mnogih boleznih, kakor revmatizmu, bolnih očeh in zobobolu. Uporabljam Vaše izborno domače sredstvo že 10 let.«

Fellerjev fluid z znamko »Elsa-fluid« naj bi bil vedno v hiši, ker je pravo zatočišče zdravja. 12 steklenic pošlje za samo 6 kron franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz št. 331 (Hrvatska) kjer se tudi lahko naročijo Fellerjeve odvajalne rabarbarjeve kroglice z znamko »Elsa-Pillen«, 6 škatlic za 4 K 40 h franko. — akiri.

Slovenci!

Naročajte in priporočajte domače razglednice „Vojska v slikah“.

III. skupina, ki je najzanimivejša izmed doslej izišlih, je pravkar izšla.

Zahtevajte v vseh prodajalnah in trafikah le domače blago!

O lastovke ljubke, hitle v daljave, vsem ljubim domaćim nesite pozdrave, pozdravite stokrat vas, kočico, trato in tisočkrat ženko in mamico zlatol!

Mala skupina:
16 razglednic
stane **K 1.20.**

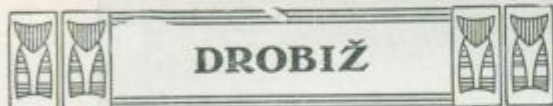
Velika skupina:
24 razglednic
stane **K 1.80.**

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posamičnih razglednic, K 6.— za 100 komadov, pri naročilih nad 500 komadov K 5.50, nad 1000 komadov K 5.— za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30 % popusta.

Razprodaja: Upravništvo »Ilustr. Glasnika«, prodajalna Kat. tisk. društva (prej H. Ničman) in g. Samec (Petričiča nasl.) v Ljubljani

Podplati se ne strgajo tako hitro in ne propuščajo vode, če jih namažeš, dokler so novi, z lanenim oljem in jih pustiš, da se olje vanje vpije; potem namaži drugič in tretjič.

Kopanje iz latovine (Zinkblech) se težko snažijo; najboljša je, da jo pobarvaš z emailnim lakom; ta se hitro posuši, potem ni treba pri umivanju drugega, kakor da namažeš krpo z milom, pa je kopanja čista. Lak se namaže samo enkrat, pri mazanju ali barvanju je treba hiteti, ker se hitro suši, in paziti, da bo razpeljan enakomerno. Ko je suh, napolni kopanje z vodo, ki naj stoji v njej en dan, potem zlij vodo vun in izbriši. — Tudi druge posode, ki jih je težko snažiti, namažeš lahko z lakom.

DROBIŽ

Opazovalcu luninega kroga. Prijatelj našega lista nam sporoča iz Gorice, da je dne 24. februarja zvečer opazoval velik krog okoli meseca. Nebo je bilo navidez popolnoma jasno in zaraditega se je dal krog še posebno lepo opazovati. Vzrok tej prikazni je lomljenje in odbijanje svetlobnih žarkov ob tankih meglicah, katere se nahajajo v ozračju med mesecem in opazovalcem. Te zelo tanke, takozvane cirrus-meglice plavajo visoko — do 9000 m — v ozračju in sestoje iz samih tankih ledenih kristalnih iglic. Znano je, da zmrzla voda (sneg, srež) kristalizuje v heksagonalnem (šesterokotnem) sistemu. Posebna lega malih kristalcev povzroča pri prehodu svetlobe lomljenje žarkov in napravlja, da gotove skupine prihajajo v opazovalčevo oko. Ti krogi se pojavljajo v točno določeni meri, polukrog znaša navidezno ali 23° ali 45° ali pa približno 90°. Lega kristalov je odvisna od vetra, ki vleče v tej višini, in prav iz velikosti krogovega premera se dá sklepati, kateri veter prevladuje v onih višinah.

Večkrat je videti mesec obdan z nekoliko rdečkastim svitom, ki pa po navidezni velikosti le malo prekaša mesečev premer. To izhaja od nižje visečih meglic, katere vsebujejo, namesto ledu, le zelo drobne vodene kaplice ali mehurčke.

Prav iste prikazni bi se dostikrat videle lahko tudi podnevi ob solncu, vendar jih je zaradi močne solnčne svetlobe težje opazovati.

Katera dežela je najbolj bogata? Ob času vojske nikakor ni odveč vprašanje, kateri narod je najbolj bogat na svetu, dasi denar nikakor ne igra v vojski tako velike vloge, ka-

kor se splošno sodi. Za časa balkanskih vojsk se je pokazalo, da so se balkanske države mogle vojskovati cele mesece, dasi niso imele velikih vsot denarja na razpolago. Leta 1870. je tedaj revna Nemčija premagala bogato Francijo. Profesor Clini v Padovi se je ob priliki sedanje vojske obširneje pečal s tem vprašanjem; tu objavljamo nekaj njegovih trditvev.

Najbolj bogata dežela nikakor ni »zemlja dolarskih milijarderjev«, ampak — Nova Zelandija. Tam sicer niso zbrane največje množine blaga, pač pa ga na posameznika povprečno največ pride. Vsaki prebivalec Nove Zelandije ima povprečno premoženje 9080 mark.

Najbolj revna dežela na svetu je — Indija. Ta dežela, ki je nekdanj slovela vsled svojega bogastva, je postala zaradi slabega gospodarstva in izrabljanja Angležev najbolj revna, kajti na vsakega prebivalca pride povprečno komaj 264 mark premoženja. V resnici pa velika večina prebivalstva nima nobene posesti in umira lakote, medtem ko so posamezni knezi zelo bogati; samo tako se je mogla dobiti zgornja povprečna številka.

Izmed vojskujočih se držav stoji po bogastvu na prvem mestu Anglija, kjer imajo prebivalci povprečno po 6080 mark; potem pride Francija s povprečno številko 6000 mark in slednjič Nemčija, kjer odpade na posameznika 5600 mark.

Če se pa računa vrednost one posesti, ki jo obsega država, ne vrednost vseh zasebnih posesti, tedaj je Nemčija najbolj bogata država, ker je v njej nakupičenih največ milijard vrednosti. Njena premoženja in nepremična posest iznaša približno 340 milijard. Anglija ima samo 6 milijard manj, daleč zadaj je pa Francija, ki ima 224 milijard.

LISTNICA

Zadnji čas se je pojavilo izredno veliko pritožb glede nerednega dostavljanja »Glasnika«. Gotovo ni naše upravništvo brez vsake krivde — posebno še, ker smo bili primorani vsled vojske menjavati osobje — ali zadnji čas smo se prepričali, da gre marsikak greh tudi na rovaš pošte.

Nekateri naročniki dobivajo list redno razrezan in zamazan — kar treba pripisovati osebam, ki se med potjo za list zanimajo. Pred tremi tedni smo dobili

celo pošto, namenjeno za Kobarid, med vrnjenimi listi, in to teden pozneje, medtem ko smo reklamirane izvode naročnikom že ponovno poslali. To je zagrešila seveda ambulančna pošta.

Veliko izvodov se izgubi med potjo na ta ali oni nepojasnjen način, kar treba pripisovati prenaporno delujočemu poštnemu osebju, katero ima za časa vojske dokaj več dela, a uprava nima niti polovico potrebnega osebja na razpolago.

Zadnji čas je upraviteljstvo ljubljanske pošte celo odredilo, da ne bomo smeli vnaprej dostavljati lista posamezno, temveč le skupno. V tem slučaju dobe naročniki event. reklamirani list — četudi ga je pošta izgubila — šele s pozneje izšlo številko.

Moramo pač uvaževati, da je vojska!

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Izšel je dvojni zvezek „Domače knjižnice“

v obsegu 224 strani ter stane s poštnino vred 70 h. Zelo zanimiva vsebina, med drugim krasna povest za priprosto ljudstvo, »Prosjak Luka«. Naročite takoj! Prodajalci imajo 10% popusta. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptujju, Štajersko.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovar.